

19 de maig del 1981, plaça de Sant Pere del Vaticà: moment en què Mehmet Ali Ağca dispara contra el papa Joan Pau II.

Avinguda Schönhauser Allee, febrer del 1982. Ismet Ergün, educadora infantil de 23 anys del Berlín occidental, visita un amic a la part oriental de la ciutat quan un home uniformat truca a la porta del pis. Li diu que el segueixi, que té el vehicle mal aparcad. A baix, a les fosques, les coses ja no tenen res a veure amb el cotxe. L'esperen dos treballadors del Ministeri de Seguretat Estatal (Stasi). L'un va directament al gra i demana una cita a la jove turca.

Amb aquesta trobada al Berlín oriental començà la relació d'Ismet Ergün amb l'Stasi. Les actes descobertes recentment contenen un acord escrit a mà. Va rebre el pseudònim *Isa* i va transmetre informació sobre grups turcs de l'altra banda del mur durant les trobades regulars al Berlín est. Les actes *Isa* apleguen mil pàgines que s'acaben l'any 1989. Aquesta dona, que des que és casada té un altre cognom, nega haver estat una agent de l'Stasi, però reconeix haver-se trobat amb *homes* entre deu i quinze vegades durant tres anys.

Els documents són impressionants, sobretot, per un motiu: és evident que *Isa* formava part d'una de les campanyes de desinformació més grans de l'agència secreta de la RDA. Es tractava dels instigadors de Mehmet Ali Ağca, que va

Operació 'Papa'

Actes trobades recentment revelen que el servei secret de la RDA va conduir les sospites cap a extremistes turcs després de l'atemptat contra Joan Pau II.

cometre l'atemptat a trets contra Joan Pau II l'any 1981. Com que el papa donava suport al moviment sindicalista del seu país, els serveis secrets dels països socialistes eren sospitosos d'homicidi. Les actes *Isa* mostren com funcionava la contrapropaganda i com el serveis secrets van col·laborar per dirigir les

sospites cap a extremistes turcs. Encara avui no s'ha esclarit tot el rerefons de l'atemptat. Fins i tot Ağca va contribuir a crear-hi confusió: al judici va afirmar que era Jesús.

Els camarades búlgars van demanar auxili al cap d'espionatge de la RDA, Markus Wolf, el maig de 1981, després de la detenció d'Ağca. Els companys de Sofia es van queixar que els mitjans de comunicació dels estats capitalistes difonien "material fals" i que l'atemptat s'hi exposava com a obra del serveis d'informació soviètic i búlgar. Els mitjans occidentals havien informat sobre una estada d'Ağca a Bulgària. "Arran de la situació se sol·licita que s'acceleri la preparació dels documents per a una operació *Papa* conjunta", van demanar els búlgars.

El rastre de l'autoria de l'atemptat havia de desviar-se de la Unió Soviètica cap a l'"organització terrorista feixista" dels Llops Grisos. Ağca n'havia estat membre de jove. Els Llops Grisos, el braç militar del partit nacionalista MHP, havia traslladat una de les seves bases de Turquia al Berlín occidental a principi dels anys 80. Allà es pretenia trobar proves inculpatòries amb ajuda d'*Isa*.

Aquest pseudònim s'havia triat amb intenció. La paraula àrab *isa* significa 'Jesús'; *Isa* també era el nom de l'hotel de prop de la plaça de Sant Pere de Roma on Ağca s'havia preparat per a l'atemptat. Els oficials de la Stasi ho sabien de les actes d'investigació italianes de què disposaven. *Isa* va venir a l'Stasi com anell al dit. Com a membre d'una associació d'esquerres, ja considerava els Llops Grisos com a enemic polític. *Isa* proveïa al servei secret de la RDA noms de compatriotes involucrats en política, fins i tot amb informes i fotos.

El juny del 1983 el seu oficial en cap anotava que havia obtingut informació significativa d'aquesta "font sincera i escrupolosa". "Segons aquesta font, quan el terrorista Mehmet Ali Ağca va ser arrestat a Itàlia, duia l'adreça Berlín, Schererstrasse 10, a la butxaca de la jaqueta, amb la qual cosa hi havia contacte amb Berlín [oest] o la República Federal Alemanya." Era justament la pista que tant havia esperat el servei secret de la RDA.

Els agents de l'Alemanya oriental esbrinaren quatre noms turcs de persones que havien viscut en aquella adreça

les setmanes abans de l'atemptat i que suposadament havien tingut contacte amb Agca. L'Stasi creia haver trobat definitivament l'indici que apuntava cap a la participació dels Llops Grisos. A més, havia descobert que Agca ja havia estat a Stuttgart l'any 1979 i que, "segons informació de fonts no oficials", havia retornat a la RFA amb document d'identitat fals, passant per Colònia en direcció a Berlín el maig del 1980.

Encara era necessari esclarir unes certes qüestions, però això no va impedir que l'Stasi escampés els pocs indicis que tenia (enriquit amb informació d'Itàlia i de Turquia), de manera que els rumors dels Llops Grisos com a instigadors d'Agca s'han mantingut fins avui. Els búlgars van agrair l'any 1984 al Ministeri de Seguretat Estatal el "suport demostrat fins ara". Van ordenar a la RDA de difondre la informació i d'estar a l'aguait pel que fa "periodistes, escriptors i personatges rellevants occidentals" que els poguessin donar suport per a "un esclariment objectiu de la veritat".

De les actes no es desprèn que l'Stasi difonia les seves investigacions entre la gent. No obstant això, és evident que la intenció va ser profitosa. L'any 1985 el diari *Berliner Zeitung* del SED (Partit Socialista Unificat d'Alemanya) va publicar un article amb el títol "La 'pista turca' s'ha intensificat – els Llops Grisos van planificar l'atemptat del papa". Al diari *Unsere Zeit* de la DKP (Partit Comunista Alemany) es llegia: "La Bulgarian Connection reduïda a no-res." Molts diaris van publicar la teoria dels Llops Grisos. La *Tageszeitung* fins i tot escrivia: "Els serveis secrets de la RDA volen pagar pel rastre búlgar."

Tanmateix, el pla de l'Stasi de convèncer definitivament que els Llops Grisos havien estat els instigadors de l'atemptat contra el papa va fracassar després de llargs anys d'intents. La pista va resultar un fiasco. L'adreça de Berlín no era cap base dels instigadors, sinó que, segons l'anotació resignada de l'oficial, havia de servir a Agca per a conèixer una dona alemanya, casar-s'hi i així obtenir un passaport alemany. L'Stasi, però, no va difondre els resultats de la investigació sinó després de llargues vacil·lacions.

Ferda Ataman
Peter Wensierski

Traducció de Mercè Ardiaca

27 de desembre del 1983, presó de Regina Coeli de Roma: Joan Pau II conversa amb l'home que l'havia volgut assassinar, Mehmet Ali Agca.

EL TEMPS

El pla de l'Stasi del convèncer que els Llops Grisos turcs havien estat els instigadors d'Agca va fracassar